

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku

Načini i modeli financiranja regionalnog razvoja – financiranje putem zaklada i fundacija

Branko Matić
Hrvoje Serdarušić

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
EKONOMSKI FAKULTET U OSIJEKU**

**NAČINI I MODELI FINANCIRANJA
REGIONALNOG RAZVOJA – FINANCIRANJE
PUTEM ZAKLADA I FUNDACIJA**

Osijek, 2008.

Izdavač: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku

Za izdavača: Prof.dr.sc. Željko Turkalj

Recenzenti: Prof. dr. sc. Željko Turkalj
Prof. dr. sc. Ivan Ferenčak

Tisak: MIT d.o.o. Osijek

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne
knjižnice Osijek pod brojem **120520066**

978-953-253-054-4

Monografija je tiskana uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa
Republike Hrvatske u okviru projekta: Bankarski sustav i financiranje
policentričnog razvitka (broj 010-0102290-1284)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
EKONOMSKI FAKULTET U OSIJEKU**

prof. dr. sc. Branko Matić
Hrvoje Serdarušić, dipl. oec.

**NAČINI I MODELI FINANCIRANJA
REGIONALNOG RAZVOJA – FINANCIRANJE
PUTEM ZAKLADA I FUNDACIJA**

Osijek, 2008.

Predgovor

Monografija NAČINI I MODELI FINANCIRANJA REGIONALNOG RAZVOJA – FINANCIRANJE PUTEM ZAKLADA I FUNDACIJA je rezultat rada na projektu „Bankarski sustav i financiranje policentričnog razvitka“, financiranog od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske koji čini dio znanstvenog programa: „Financiranje razvoja i restrukturiranje gospodarstva Istočne Hrvatske“.

Prezentirani rezultati istraživanja putem monografije (u tiskanom obliku) te u elektroničkom obliku bi trebali približiti iste potencijalnim korisnicima.

U monografiji se obrađuju dva nepovratna oblika financiranja regionalnog razvitka na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije – zaklade i fundacije. Zaklade i fundacije s obzirom na svoje specifičnosti, prvenstveno nepovratnost, te slabu zastupljenosti u Hrvatskom gospodarstvu do sada nisu sustavnije obrađivane.

Knjiga je namijenjena studentima stručnih, preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih specijalističkih studija u svrhu proširenja znanja iz ovog područja te može poslužiti kao dopunska literatura za izradu seminarskih i diplomskih radova. U svrhu daljnjih istraživanja čitateljima može koristiti te iscrpno navođenje svih relevantnih vrela vezanih za pravnu kodifikaciju ovoga područja u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj.

Prezentacije rezultata istraživanja proizašlih iz navedenog projekta u obliku monografije predstavlja ujedno i nastavak prakse objavljivanja istih u obliku knjige.

Autori

U Osijeku, prosinca 2008. godine

SADRŽAJ

Predgovor	1
1. Uvod	7
2. Regionalni razvoj u dokumentima i smjernicama Europske unije ..	10
2.1. Europska regionalna politika	11
2.2. Europska unija i financiranje regionalnog razvoja u Republici Hrvatskoj putem nepovratnih izvora	16
3. Regionalna razvojna politika u Republici Hrvatskoj.....	24
4. Lokalna zajednica i regionalni razvoj.....	27
5. Specifičnosti i temeljna obilježja prostora Republike Hrvatske.....	28
5.1. Stanje i potencijali Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije.....	28
5.2. Gospodarska struktura Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije	32
5.2.1. Otežavajući elementi razvoja	34
5.2.1.1. Miniranost zemljišta i njegov utjecaj na razvoj.....	34
5.2.1.2. Obrazovna struktura	37
5.2.1.3. Demografska struktura stanovništva	37
5.2.1.4. Ostali otežavajući elementi razvoja.....	38
5.3. Usklađenost nacionalnih strategija razvoja i razvojnih planova Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije.....	38
5.3.1. Ciljevi regionalnih operativnih programa 2006. – 2013.	38

6. Načini /modeli/ osiguranja financijskih sredstava namijenjenih regionalnom razvoju	40
6.1. Kriteriji podjele javnih prihoda	40
6.1.1. Javni prihodi prema vremenu pritjecanja	40
6.1.1.1. Redoviti javni prihodi	40
6.1.1.2. Izvanredni javni prihodi	41
6.1.2. Javni prihodi prema načinu stjecanja prava na prihode	41
6.1.2.1. Izvorni ili originarni javni prihodi	41
6.1.2.2. Izvedeni ili derivativni javni prihodi	41
6.1.3. Javni prihodi prema karakteru vlasti u odnosima u kojima se kao jedan subjekt pojavljuje država, a kao drugi fizička ili pravna osoba. 41	
6.1.3.1. Privatnopravni javni prihodi	41
6.1.3.2. Javnopravni javni prihodi	42
6.1.4. Javni prihodi prema subjektu od kojih se prihodi ubiru	42
6.1.4.1. Prihodi od fizičkih osoba	42
6.1.4.2. Prihodi od pravnih osoba	42
6.1.5. Javni prihodi prema financijskoj autonomiji i financijskom suverenitetu	42
6.1.5.1. Prihodi širih teritorijalnih jedinica	42
6.1.5.2. Prihodi užih teritorijalnih jedinica	42
6.2. Povratni oblici financiranja (kredit, zajmovi)	43
6.3. Nepovratni oblici financiranja	43
6.3.1. Subvencije	43
6.3.2. Darovnice	44

6.3.3. Donacije	45
7. Sredstva zaklada i fundacija kao izvori financiranja u Osječko- baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji	46
7.1. Razvoj zakladništva i filantropije	46
7.2. Tipovi zaklada.....	46
7.2.1. Nezavisne zaklade	47
7.2.2. Vladine zaklade	47
7.2.3. Korporativne zaklade	47
7.2.4. Zaklade lokalnih zajednica.....	48
7.3. Zaklade i fundacije u Republici Hrvatskoj	48
7.3.1. Zaklade	48
7.3.1.1. Financiranje državnih zaklada u Republici Hrvatskoj putem državnog proračuna	52
7.3.2. Fundacije	53
POPIS LITERATRE	58

1. Uvod

Strukturne promjene koje su potaknute procesom globalizacije i informatizacije, sve više imaju utjecaja na organiziranje i funkcioniranje država što jednim djelom rezultira naporima ka zajedničkom rješavanju takvih situacija kroz njihovu suradnju.

Začetke zajedništva moguće je pronaći već u najranijim ljudskim zajednicama na različitim zemljopisnim područjima koje su više ili manje komunicirale i surađivale. Vremenski slijede pojave prvih integracijskih procesa različitog intenziteta i različitih poriva.

Povijesno je moguće razlikovati različite oblike suradnje i uređenja gospodarskih, monetarnih, fiskalnih, vojnih i drugih pitanja¹. Danas je prevladavajući oblik takvih pristupa formalno uređenje tih pitanja kroz različite oblike integracija². Osim formalnog uređenja tih pitanja postoje i poluformalni³ i neformalni oblici⁴

---

¹ Latinska unija (1865.), Skandinavska unija (1875.).

² Europska ekonomska zajednica (1957.), Monetarna unija zapadno afričkih država (1961.), Monetarna unija istočno karipskih država (1970.), CEFTA (Hrvatska, Makedonija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Moldavija, Srbija i Kosovo), grupa gospodarski najrazvijenijih zemalja G7 i Rusija, tzv. G8, zatim tu bi mogli ubrojiti i zemlje Arapske inicijative (Alžir, Bahrein, Komoros, Džibuti, Egipat, Irak, Jordan, Kuvajt, Libanon, Libija, Mauritanija, Maroko, Oman, Palestina, Katar, Saudijska arabija, Somalija, Sudan, Sirija, Tunis, Ujedinjeni arapski emirati, Jemen), NAFTA (SAD, Kanada, Meksiko), OPEC (Alžir, Angola, Ekvador, Indonezija, Iran, Irak, Kuvajt, Libija, Nigerija, Katar, Saudijska Arabija, Ujedinjeni arapski emirati, Venecuela).

³ Poluformalni oblici zajedničkog uređenja različitih pitanja među državama su danas vrlo česti. Prvenstveno su uvjetovani gospodarskom povezanošću pojedinih zemalja, zemljopisnom upućenošću te monetarnim razlozima (Švicarska, Island, Norveška, Lihtenštajn i Europska unija).

⁴ Nije zanemariv ni neformalni oblik zajedničkog uređenja nekih pitanja od zajedničkog interesa prvenstveno između zemalja izvan formalnih integracija i tih integracija temeljeno na nužnosti, komplementarnosti, komparativnoj prednosti i učincima koji se postižu kroz tu suradnju (harmonizacija) s konačnim ciljem ulaska u te integracije. Prvenstveno se to odnosi na zemlje koje su visoko eurizirane.

Proces nastanka do danas najveće gospodarske, političke, financijske unije država - Europske unije⁵ uvjetovan je gospodarskom potrebom za suradnjom. Spoznaja nužnosti zajedništva kao učinkovitijeg ponašanja od djelovanja svake zemlje posebno dovodi postupno do suradnje između različitih zemalja tako da se ta suradnja nadograđivala i produbljivala te je danas prerasla u monetarnu uniju.

Značaj ovakvog povezivanja spoznale su sve zemlje članice, jer kroz sam Ugovor o osnivanju su definirali slijedeće ciljeve i svrhe zajedništva⁶:

- uspostava zajedničkog tržišta,
- provedba zajedničke ekonomske politike u cilju harmonizacije razvoja i ekonomskih aktivnosti,
- održavajući i uravnotežen razvoj,
- povećanje standarda i kvalitete življenja,
- uspostava visoke razine zaštite i poboljšanja okoliša,
- povećanje životnog standarda i kvalitete života,
- povećanje ekonomske i socijalne suradnje i solidarnosti između zemalja članica,
- suradnja između država.

Stavljanjem u središte interesa Unije prosperitet i održivi razvoj svih članica promiče se ravnomjeran razvoj svake države te regija unutar Unije. Osnovni instrument ostvarivanja ciljeva Europske unije je zajednički proračun. Takav komunitarni proračun zajedno sa nacionalnim proračunima zemalja članica sinergički djeluje stavljanjem u središte interesa poticanje te promicanje ekonomske i socijalne kohezije zemalja članica.

---

⁵ Čine je zemlje: Belgija, Njemačka, Irska, Grčka, Španjolska, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Austrija, Portugal, Danska, Švedska, Velika Britanija, Finska, Slovenija, Cipar, Malta, Slovačka, Češka, Estonija, Letonija, Litva, Mađarska, Poljska, Rumunjska, Bugarska.

⁶ Čl. 2. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice (eng. Treaty establishing the European Community nije objavljen u službenom listu Europske unije – tekst dostavljen e-mailom od strane administracije Europske komisije).

Ovakav proračun, pored ostaloga, vrši dijelom funkciju redistribucije sredstava omogućavajući i ostvarujući osnovnu svrhu i cilj postojanja ove nadnacionalne Unije.

Za financiranje regionalnog razvoja od nemalog značaja su i zaklade i fundacije kao nepovratni izvori financiranja.

2. Regionalni razvoj u dokumentima i smjernicama Europske unije

Regionalna politika kao bitan segment ukupne gospodarske politike u zemljama Europske unije regulirana je različitim pravnim aktima i to ugovorima (eng. Treaties), regulativama (eng. Regulations), direktivama (eng. Directives) odlukama (eng. Decisions), preporukama (eng. Recommendations) i drugim aktima.

Temeljni akt o osnivanju unije Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice - EEZ (eng. Treaty Establishing the European Community-Rimski ugovor 1957.) , između ostaloga definira svrhu i ciljeve osnivanja Unije iz kojih je vidljiv značaj ravnomjernog regionalnog razvoja. Navedeni Ugovor kao svrhu osnivanja zajednice (Unije) navodi potrebu: ⁷

- uspostave zajedničkog tržišta temeljenog na ekonomskom i monetarnom zajedništvu,
- promocije kroz Zajednicu harmonizirnog i uravnoteženog razvoja,
- uspostave održivog i neinflatornog rasta poštujući okoliš,
- visokog stupnja konvergencije ekonomskih rezultata,
- osiguranja visoke razine zaposlenosti i socijalne zaštite,
- povećanja standarda i kvalitete življenja,
- uspostave ekonomskog i socijalnog zajedništva između zemalja članica.

Ugovorom su definirani slijedeći ciljevi Unije:⁸

- uklanjanje između zemalja članica carina i količinskih barijera (kvota) za uvoz i izvoz roba i drugih mjera koji imaju sličan učinak,

---

⁷ Prijevod autora - Čl 2. Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice - EEZ (eng. Treaty Establishing the European Community).

⁸ Prijevod autora - Čl 3. Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice - EEZ (eng. Treaty Establishing the European Community).

- uspostava zajedničke trgovinske politike,
- uspostava unutrašnjeg tržišta obilježenog ukidanjem prepreka slobodnog protoka roba, ljudi, usluga i kapitala između zemalja članica,
- zajednička politika u području poljoprivrede i ribarstva,
- zajednička politika u području transporta,
- uspostava sustava slobodne konkurencije,
- usklađivanje zemljišnih zakona zemalja članica potrebnih za funkcioniranje zajedničkog tržišta,
- socijalna politika koja obuhvaća osnivanje Europskog socijalnog fonda,
- učvršćivanje ekonomskog i socijalnog približavanja,
- zajednička politika u području okoliša,
- povećanje konkurentnosti zajedničke industrije,
- promoviranje istraživanja i tehnološkog napretka,
- poticanje osnivanja i razvoja trans europske mreže,
- pridonošenje postizanju visoke razine zdravstvene zaštite,
- politike na području razvojne suradnje,
- suradnja sa prekomorskim zemljama u cilju razvitka zajedničke trgovine i zajedničkog ekonomskog i socijalnog razvoja,
- pridonošenje i učvršćivanje zaštite potrošača,
- mjere u području energije, zaštite ljudi i turizmu.

2.1. Europska regionalna politika

Europsku regionalnu politiku obilježava solidarnost.

Europska unija definira svrhu i cilj regionalne politike. Istu je moguće provesti kroz⁹:

- pomoć zaostalim regijama,
- restrukturiranje zaostalih industrijskih regija,

---

⁹ Prijevod autora - EUROPE IN FIGURES — Eurostat yearbook 2006-07, str. 309.

- diverzifikaciju ekonomija ruralnih područja sa zaostalom poljoprivredom,
- oživljavanje nerazvijenih predgrađa gradova.

Iz podataka o visini pojedinih proračunskih stavaka moguće je uočiti da je više od trećine proračunskih sredstava Europske unije namijenjeno smanjivanju razlika u razvijenosti i kupovnoj moći građana cijele zajednice. Kao takva regionalna politika teži jačanju ekonomske, socijalne i teritorijalne povezanosti putem različitih kombinacija financijskih vrela koji djeluju ciljano.

Zakonodavna politika Europske unije iz područja regionalnog razvitka temelji se na četiri glavna načela:

1. koncentracije,
2. dodanosti/komplementarnosti,
3. programiranja,
4. partnerstva.

Koncentracija uključuje ciljano djelovanje putem namjenskih izvora financijske imovine.

Dodanosti/komplementarnosti usklađivanje nacionalnih politika svih zemalja s politikama Europske unije kako bi se nadopunjavale.

Partnerstvo – značaj suradnje između europske Komisije i mjerodavnih nacionalnih i regionalnih vlasti koje izabire i određuje svaka zemlja članica.

Ugovore Europske unije moguće je podijeliti u dvije kategorije. I to Ugovore koje općenito definiraju ovo područje, a koje se odnose na sve zemlje članice Unije i na skupinu Ugovora koje pojedinačno reguliraju obveze svake zemlje članice.

U okviru općih Ugovora koje reguliraju područje regionalnog razvitka spadaju :

- Treaty establishing the European Economic Community (EEC),

Rimski ugovor iz 1957. godine značajan je jer je uredio i proširio dotadašnju suradnju zemalja (država) baziranu na području ugljena i

čelika uspostavom zajedničkog tržišta, koje se temelji na slobodnom kretanju ljudi, roba, usluga i kapitala.

- Merger Treaty,¹⁰
- Treaty amending Certain Budgetary Provisions,¹¹
- Treaty amending Certain Financial Provisions,¹²
- Treaty on Greenland,¹³
- Single European Act,¹⁴
- Treaty on European Union (Maastricht Treaty),¹⁵

Ugovor o Europskoj uniji - Ugovorom iz Maastrichta iz 1992. godine dotadašnje države članice Europske zajednice uspostavile su Europsku uniju koja je predstavljala novu etapu u procesu integriranja. Ovim Ugovorom su definirani i postavljeni ciljevi ekonomske i monetarne unije, buduće jedinstvene valute, zajedničke vanjske i sigurnosne politike, zajedničke obrambene politike, zajedničke suradnje u pravosuđu i unutarnjim poslovima.

- Treaty of Amsterdam,¹⁶

Daljni razvoj Unije rezultirao je promjenama tako da je 1997. godine Ugovorom iz Amsterdama to formalno-pravno i kodificirano. Isti ugovor je donio niz izmjena i poboljšanja dotadašnjih ugovora, a koji se tiču jačanja uloge Europskog parlamenta, mogućnost suspenzije države članice iz postupka donošenja odluka, prenošenje dijela odredaba

---

¹⁰ Official Journal of European Union (OJ) 152/1967.

¹¹ OJ L 2/1971.

¹² OJ L 359/1977.

¹³ OJ L 29/1985.

¹⁴ OJ L 169/1987.

¹⁵ OJ C 191/1992.

¹⁶ OJ C 340/1997.

koje se odnose na suradnju u području pravosuđa i unutarnjih poslova (vizni režim, azil, sudska suradnja u civilnim pitanjima), uvrštavanje Schengenskog sporazuma u Ugovor, izmjene odredaba o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici, uključivanje socijalnog protokola u tekst Ugovora, veće zaposlenosti kao cilja Unije.

- Treaty of Nice,¹⁷

Daljnji razvoj uvjetuje ponovnu potrebu kodifikacije novonastalih okolnosti. Tako se Ugovorom iz Nice iz 2001. godine reguliraju odnosi između europskih institucija, način odlučivanja u Europskom vijeću, te se uspostavlja tijelo za borbu protiv kriminala – Eurojust. Navedenim aktom inicira se i pojačana suradnja između država (koja mora uključivati najmanje osam država) te mora biti otvorena svim državama članicama. Pojačana suradnja ne smije stvarati prepreke ili diskriminaciju u trgovini među članicama ili ugroziti konkurenciju.

- Treaty establishing a Constitution for Europe,¹⁸

Lisabonski Ugovor nadograđuje prethodne Ugovore i omogućava daljnje širenje Unije. Jača ulogu kako Europskog parlamenta tako i nacionalnih parlamenata. Uvodi funkciju Visokog predstavnika koji će ujedno biti i potpredsjednik Europske komisije, a bit će zadužen za vođenje vanjske politike Europske unije. Predviđa jačanje uloge Europske unije na globalnoj razini.

Navedenim Ugovorima o pristupanju, koji su jedinstveni za svaku zemlju, također je zakonski uređen segment koji se odnosi na preuzimanje pravne stečevine Europske unije čiji je osnovni element djelovanja uravnotežena regionalna politika odnosno ravnomjeran regionalan razvoj.

- Treaty of Accession of the United Kingdom, Ireland and Denmark,¹⁹

---

¹⁷ OJ C 80/2001.

¹⁸ OJ C 310/2004.

¹⁹ OJ L 73/1972.

- Treaty of Accession of Greece,²⁰
- Treaty of Accession of Spain and Portugal,²¹
- Treaty of Accession of Austria, Finland and Sweden,²²
- Treaty of Accession of the ten new Member States,²³
- Treaty of Accession of Bulgaria and Romania.²⁴

Regulativama se uređuje te se daju smjernice za svaki pojedini segment funkcioniranja Unije, između ostaloga i u području regionalne politike (organizacije, financiranja itd.).

Regulative Europske unije koje se izravno ili neizravno odnose na regionalni razvoj su :

- Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA),²⁵
- Council Regulation (EC) No 1260/1999 of 21 June 1999 laying down general provisions on the Structural Funds,²⁶
- Council Regulation (EC) No 1447/2001 of 28 June 2001 amending Regulation (EC) No 1260/1999 laying down general provisions on the Structural Funds,²⁷
- Council Regulation (EC) No 1105/2003 of 26 May 2003 amending Regulation (EC) No 1260/1999 laying down general provisions on the Structural Funds,²⁸
- Council Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC),²⁹
- Council Regulation (EC) No 1080/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the

---

²⁰ OJ L 291/1979.

²¹ OJ L 302/1985.

²² OJ C 241/1994.

²³ OJ L 236/2003.

²⁴ OJ L 157/2005.

²⁵ OJ L 210/2006.

²⁶ OJ L 161/1999.

²⁷ OJ L 198/2001.

²⁸ OJ L 158/2003.

²⁹ OJ L 210/2006.

European Regional Development Fund and repealing Regulation (EC) No 1783/1999,³⁰

- Council Regulation (EC) No 1084/2006 of 11 July 2006 establishing a Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) No 1164/94,³¹
- Council Regulation (EC) No 1081/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the European Social Fund and repealing Regulation (EC) No 1784/1999.³²

Mjere koje reguliraju regionalnu politiku u Europskoj uniji³³ je moguće promatrati sa dva stajališta i to kroz mjere vezane za unapređenje regionalne politike koje se odnose na zemlje članice te mjere vezane za zemlje kandidate.

2.2. Europska unija i financiranje regionalnog razvoja u Republici Hrvatskoj putem nepovratnih izvora

Nejednaka gospodarska razvijenost pojedinih regija unutar zemalja članica Europske unije, rezultirala je donošenjem i ustrojavanjem jedinstvenih, standardiziranih zajedničkih kriterija regionalnog ustrojstva. Takvo ustrojstvo omogućava lakše prikupljanje, analiziranje, praćenje i vođenje učinkovite regionalne razvojne politike. Krajnji cilj ovakve podjele je postizanje ciljeva socijalne i ekonomske kohezije. Pravnu osnovu ovakvog rješenja čini regulativa Europskog parlamenta i Europske komisije oko ustrojavanja zajedničke klasifikacije statističkih regija.³⁴ Kriteriji

---

³⁰ OJ L 210/2006.

³¹ OJ L 210/2006.

³² OJ L 210/2006.

³³ Definirane su u ciljevima regionalne politike za razdoblje 2007-2013 (eng. Objectives for the regional policy 2007-2013).

³⁴ Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS) OJ L 154/2003.

podjele zemalja na statističke regije su temeljeni prema broju stanovnika u određenom rasponu tako da postoje tri razine statističkih regija označene brojevima 1 do 3. (Tablica 1. Kriteriji klasifikacije prostornih jedinica za statistiku).

Tablica 1: Kriteriji klasifikacije prostornih jedinica za statistiku

	Minimum	Maksimum
Prostorne jedinice za statistiku 1. razine NUTS 1	3 milijuna stanovnika	7 milijuna stanovnika
Prostorne jedinice za statistiku 2. razine NUTS 2	800.000 stanovnika	3 milijuna stanovnika
Prostorne jedinice za statistiku 3. razine NUTS 3	150.000 stanovnika	800.000 stanovnika

Izvor: OJ L 154/2003

Republika Hrvatska odnosno Državni zavod za statistiku na temelju postavljenih i definiranih kriterija Europske unije odlučio se za podjelu Republike Hrvatske na 3 prostorne jedinice za statistiku 2 razine (NUTS 2) odnosno regije i 21 prostornu jedinicu za statistiku 3 razine (NUTS 3). (Tablica 2. Oznake prostornih jedinica za statistiku u Republici Hrvatskoj i Slika 1. BDP po stanovniku na razini NUTS 2 regije).

Usklađivanje, prikupljanje i praćenje svih statističkih informacija kako za potrebe Republike Hrvatske tako i za potrebe Europske unije koji vodi Eurostat³⁵ putem jedinstvenih prostornih jedinica za statistiku (NUTS).

---

³⁵ Statistički ured Europske unije osnovan 1953. godine.

Tablica 2: Oznake prostornih jedinica za statistiku u Republici Hrvatskoj

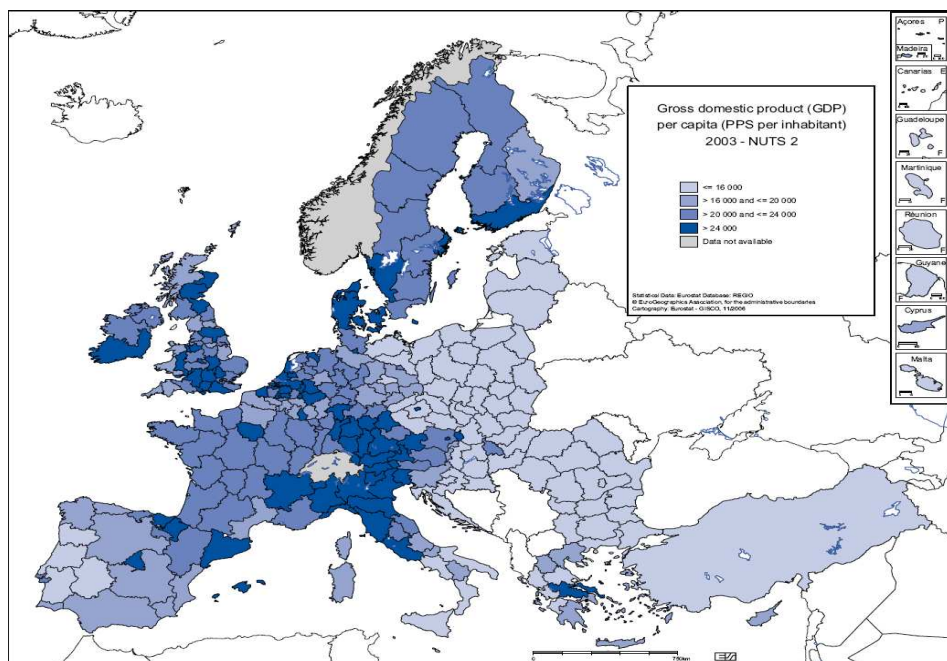
Oznaka	Država	Prostorna jedinica za statistiku 1. razine	Prostorne jedinice za statistiku 2. razine	Prostorne jedinice za statistiku 3. razine
HR	Hrvatska			
HR 0		Hrvatska		
HR 01			Sjeverozapadna Hrvatska	
HR 011				Grad Zagreb
HR 012				Zagrebačka županija
HR 013				Krapinsko-zagorska županija
HR 014				Varaždinska županija
HR 015				Koprivničko-križevačka županija
HR 016				Međimurska županija
HR02			Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska	
HR 021				Bjelovarsko-bilogorska županija
HR 022				Virovitičko-podravska županija
HR 023				Požeško-slavonska županija
HR 024				Brodsko-posavska županija
HR 025				Osječko-baranjska županija
HR 026				Vukovarsko-srijemska županija
HR 027				Karlovačka županija
HR 028				Sisačko-moslavačka županija
HR 03			Jadranska Hrvatska	
HR 031				Primorsko-goranska županija
HR 032				Ličko-senjska županija
HR 033				Zadarska županija

Oznaka	Država	Prostorna jedinica za statistiku 1. razine	Prostorne jedinice za statistiku 2. razine	Prostorne jedinice za statistiku 3. razine
HR 034				Šibensko-kninska županija
HR 035				Splitsko-dalmatinska županija
HR 036				Istarska županija
HR 037				Dubrovačko-neretvanska županija

Izvor: Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku NN35/2007

Slika 1: BDP po stanovniku na razini NUTS 2 regije

Izvor: Eurostat

U petogodišnjem vremenskom razdoblju (2007-2013) za zemlje i pristupnice osigurano je 308,04 milijardi € namijenjenih financiranju regionalnog razvoja i ujednačavanju razvijenosti regija. Navedeni iznos moguće je koristiti kroz slijedeće namjene:

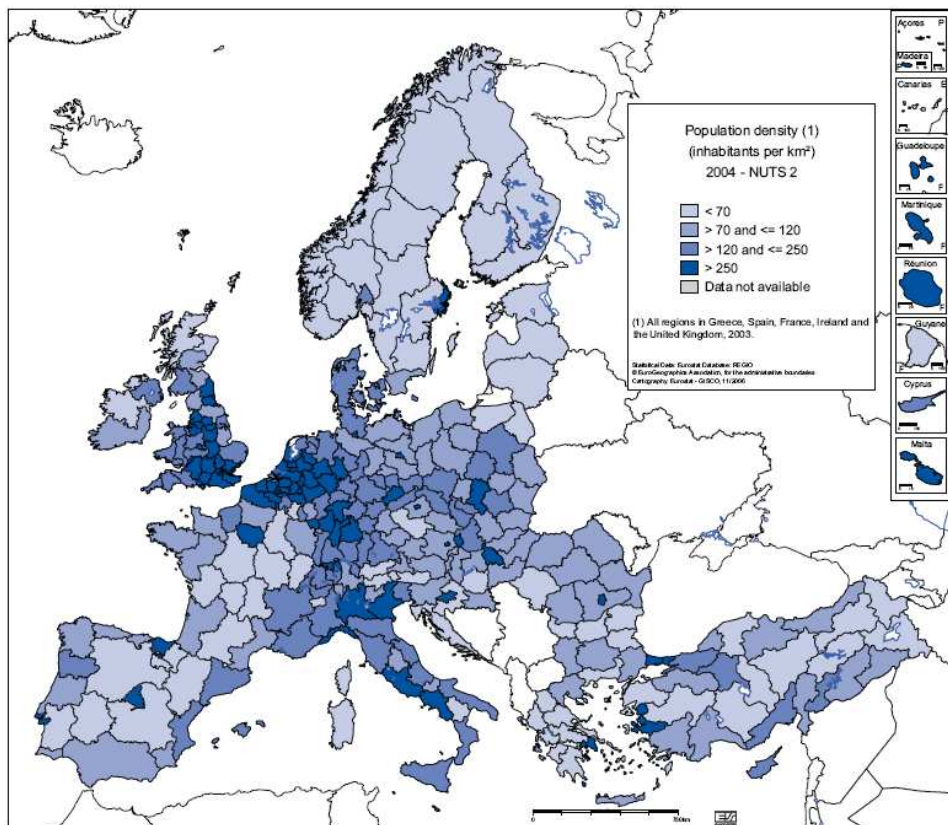
- MJERA 1: pomoć zaostalim regijama u razvoju
- MJERA 2: podupiranje ekonomskog i socijalnog preustroja u industriji, poljoprivredi i ribarstvu
- MJERA 3: obrazovanje i modernizacija tržišta rada

Regije koje mogu koristiti financijsku pomoć preko mjere 1 definirane su kroz jedan od dva kriterija - kriterij Bruto društvenog proizvoda (BDP-a) i prosječnu naseljenost. Kriterij BDP-a podrazumijeva da je trogodišnji prosjek manji od 75% prosječnog BDP-a Europske unije, a kriterij naseljenosti uključuje manje od 8 stanovnika po km².

Mjera 2 uključuje područja koja su definirana četirima specifičnim kriterijima (promjenama u ključnim sektorima uvjetovanih smanjenjem zaposlenosti zbog pada industrijske aktivnosti i usluga, ekonomskim i socijalnim krizama u gradskim područjima, smanjenje tradicionalnih poslova i raseljavanje (depopulacija) seoskih krajeva, ili krizom zbog smanjenja zaposlenosti u ribarstvu. (Slika 2. Gustoća naseljenosti na razini NUTS 2 regije).

Regije za mjeru 3 uključuju područja na kojima je uključena borba protiv nezaposlenosti, modernizacijom tržišta rada i dodatnim obrazovanjem.

Slika 2: Gustoća naseljenosti na razini NUTS 2 regije

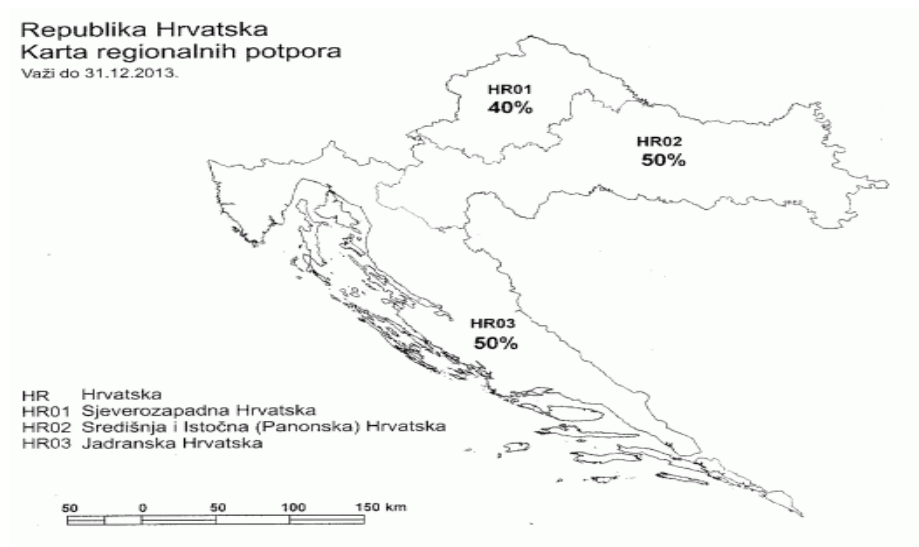

Izvor: Eurostat

Regionalnom razvoju u Republici Hrvatskoj dostupne su subvencije iz dva osnovna bespovratna izvora sredstava – državne i subvencije Europske unije. Kriterije za dobivanje ovih sredstava propisuje Europska unija, a odnose se na ispunjavanje zadanih kriterija kojima moraju udovoljiti područja regija. Sukladno tomu definirane su tri statističke regije (Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku, Narodne novine broj 35/2007) i njihova usporedba s referentnim kriterijima Europske unije (Tablica 3 i grafikon 1). Iz navedenih podataka vidljiv je neujednačen razvoj regija Republike Hrvatske u međusobnom odnosu, koji varira od 34,29 % do 62,14 % mjeren BDP-om kupovne moći u odnosu na Europsku uniju. Maksimalan intenzitet regionalne potpore koji se može dodijeliti pojedinoj regiji u odnosu na ukupno dodijeljene ekvivalentne potpore prikazan je na Karti regionalnih potpora (Slika 3. Karta regionalnih potpora, Tablica 3. Usporedba gustoće naseljenosti i

BDP-a u EU i RH i Grafikon 1. Visina BDP-a po stanovniku na razini EU i regija RH).

Slika 3: Karta regionalnih potpora

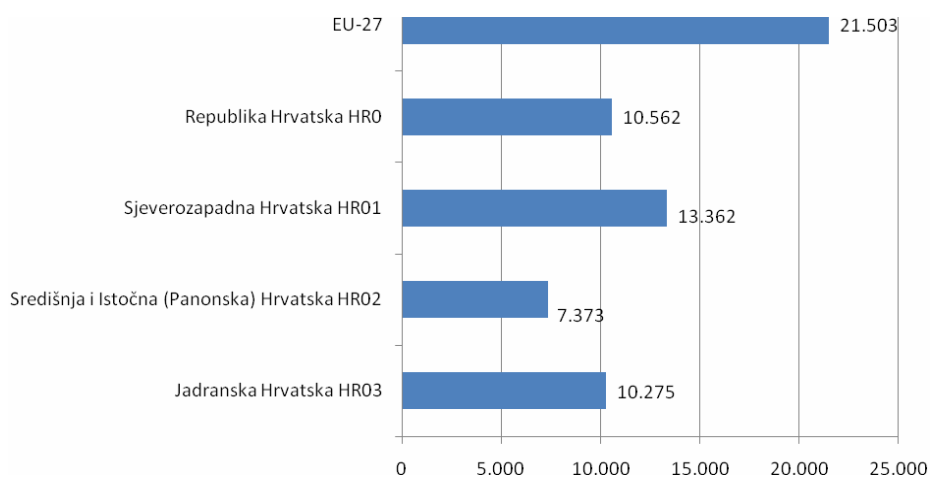
Izvor: Odluka o Karti regionalnih potpora NN 52/08

Tablica 3: Usporedba gustoće naseljenosti i BDP-a u EU i RH

	Gustoća naseljenosti po km ²		BDP po stanovniku prema prema kriteriju kupovne moći	
EU-27	113	100,00 %	21.503	100,00 %
Republika Hrvatska	78,5	69,47 %	10.562	49,12 %
Sjeverozapadna Hrvatska	192	169,91 %	13.362	62,14 %
Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska	57,3	50,71 %	7.373	34,29 %
Jadranska Hrvatska	58,6	51,86 %	10.275	47,78 %

Izvor: Key figures on European 2007/08 edition str. 217.

Grafikon 1: Visina BDP po stanovniku na razini EU i regija RH

Izvor: Key figures on European 2007/08 edition str. 217.

3. Regionalna razvojna politika u Republici Hrvatskoj

Regionalni razvoj i regionalna razvojna politika u Republici Hrvatskoj predmet je regulacije niza zakona i podzakonskih akata. Tako je već i samim Ustavom Republike Hrvatske naglašena važnost ravnomjernog policentričnog razvoja. Tako Ustav određuje da: “država potiče gospodarski napredak i socijalno blagostanje građana i brine se za gospodarski razvitak svih svojih krajeva.”³⁶

Zakonodavnu regulativu iz područja regionalnog razvoja u Republici Hrvatskoj moguće je podijeliti u tri kategorije i to:

1. temeljni zakoni koji definiraju sustav i organizaciju regionalnog razvoja,
2. zakoni iz područja financiranja regionalnog razvoja,
3. zakoni o prostornom planiranju.

Prvu kategoriju čine svi zakoni na kojima se temelji sustav organiziranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i uređuje njihovo funkcioniranje u Republici Hrvatskoj i to:

- Ustav Republike Hrvatske,³⁷
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi,³⁸
- Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj,³⁹
- Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,⁴⁰
- Zakon o otocima,⁴¹
- Zakon o područjima od posebne državne skrbi,⁴²

---

³⁶ Ustav Republike Hrvatske (pročišćeni tekst) Narodne novine broj 41/2001., Članak 49.

³⁷ Narodne novine broj 41/2004, 55/2001, 129/2005.

³⁸ Narodne novine broj 33/2001, 60/2001.

³⁹ Narodne novine broj 10/1997, 124/1997, 68/1998, 22/1999, 128/1999, 44/2000, 129/2000, 92/2001, 79/2002, 83/2002, 25/2003, 107/2003, 86/2006.

⁴⁰ Narodne novine broj 33/2001, 45/2003.

⁴¹ Narodne novine broj 34/1999, 149/1999, 32/2002, 33/2006.

- Zakon o brdsko-planinskim područjima,⁴³
- Zakon o Gradu Zagrebu,⁴⁴
- Zakon o obnovi i razvoju Grada Vukovara.⁴⁵

Drugu kategoriju čine zakoni koji definiraju i uređuju područje financiranja regionalnog razvoja kako na državnoj tako i na lokalnoj razini. Ovu kategoriju čine:

- Zakon o koncesijama,⁴⁶
- Zakon o fondu za regionalni razvoj,⁴⁷
- Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,⁴⁸
- Zakon o porezu na dobit,⁴⁹
- Zakon o porezu na dohodak,⁵⁰
- Zakon o poticanju ulaganja,⁵¹
- Zakon o poljoprivredi,⁵²
- Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu,⁵³
- Zakon o državnim potporama,⁵⁴
- Zakon o proračunu,⁵⁵
- Zakon o izvršavanju državnog proračuna za pojedinu godinu.⁵⁶

---

⁴² Narodne novine broj 26/2003, 42/2005, 92/2005.

⁴³ Narodne novine broj 12/2002, 32/2002, 117/2003.

⁴⁴ Narodne novine broj 62/2001.

⁴⁵ Narodne novine broj 44/2001, 90/2005.

⁴⁶ Narodne novine broj 125/2008.

⁴⁷ Narodne novine broj 107/2001.

⁴⁸ Narodne novine broj 117/1993, 33/2001, 73/2000, 59/2001, 107/2001, 117/2001, 150/2002.

⁴⁹ Narodne novine broj 127/2000, 163/2003, 177/2004.

⁵⁰ Narodne novine broj 177/2004, 73/2008.

⁵¹ (Narodne novine broj 73/2000, 138/2006.

⁵² Narodne novine broj 66/2001, 83/2002.

⁵³ Narodne novine broj 87/2002, 117/2003, 82/2004, 12/2005, 85/2006, 141/2006.

⁵⁴ Narodne novine broj 47/2003, 140/2005.

⁵⁵ Narodne novine broj 96/2003.

⁵⁶ Narodne novine broj 28/1994, 98/1994, 9/1996, 111/1996, 141/1997, 167/1998, 116/2001, 154/2002, 31/2004, 89/2005, 83/2006, 78/2007.

Treću kategoriju čine zakoni o prostornom planiranju. Oni uređuju bitan segment razvojne politike pošto predstavljaju osnovu infrastrukturnog i daljnjeg razvoja lokalne zajednice.

- Zakon o prostornom planiranju,⁵⁷
- Zakon o prostornom uređenju i gradnji.⁵⁸

Proces pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji i njeno integriranje u suvremene gospodarske i financijske tokove, donio je i uređenje strateških smjernica koji se odnose na ravnomjeran policentrični razvoj regija.

---

⁵⁷ Narodne novine broj 30/1994, 68/1998, 35/1999, 61/2000, 32/2002.

⁵⁸ Narodne novine broj 76/2007.

4. Lokalna zajednica i regionalni razvoj

Razvojne prepreke, potrebe, prednosti i mogućnosti svoje regije i kraja najbolje poznaje lokalna zajednica. U današnjem globaliziranom svijetu napredak i razvoj u velikoj mjeri ovisi, kako o kvalitetnim projektima, idejama, tako i o dostupnim financijskim izvorima. Ponekad oni nisu dostatni zbog objektivnih i subjektivnih razloga. U prvom redu se to odnosi na nedostatnost kvalitetnih financijskih izvora i u konačnosti njihovog troška odnosno cijene kapitala.

Prosperitet svake države i njen održivi ravnomjeran razvoj moguće je i nužno promatrati i sa regionalnog motrišta. Regiju⁵⁹ je moguće definirati kao dio zemlje s više ili manje označenim granicama, koje često služe kao administrativno upravna cjelina ispod državne razine, koju karakteriziraju specifična obilježja njenog krajolika (planine, obala, šume, itd.), klima, jezik, etnička pripadnost ili zajednička povijest. Svaka država svoje unutarnji ustroj uređuje podjelom na određeni broj manjih samostalnih ekonomskih jedinica. Često su te jedinice različitog gospodarskog stupnja razvoja, zbog direktnih ili indirektnih okolnosti (nalazišta prirodnih resursa, prometne povezanosti, geostrateški položaj, upravno sjedište, itd.), stoga je nužno ravnomjerno financiranje regionalnog razvoja te ono postaje glavno područje ekonomskog djelovanja.

Kako resurse obilježavaju tri osnovne karakteristike:⁶⁰

1. neravnomjerna prostorna raspoređenost,
2. oskudnost,
3. nesavršena mobilnost.

Država svojim ciljanim djelovanjem i ponašanjem nastoji poboljšati dostupnost istih u svim svojim regijama, potičući time razvoj realnog i uslužnog sektora, čime se omogućava ravnomjeran policentrični regionalni razvoj.

---

⁵⁹ European Regional and Urban Statistics Reference Guide 2008, str. 2.

⁶⁰ Bogunović, A. Regionalna ekonomika, Narodne novine, Zagreb, 1991, str. 3.

5. Specifičnosti i temeljna obilježja prostora Republike Hrvatske

Osamostaljenjem Republike Hrvatske 1991. godine javlja se potreba i nužnost novog teritorijalnog ustroja države. Tako se 1992. godine

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj⁶¹ ustrojava 21 upravno-administrativna jedinica (20 županija i Grad Zagreb). Sukladno pozitivnim zakonskim propisima⁶², županija se definira kao jedinica područne (regionalne) samouprave. Obuhvat područja županije izraz je povijesnih, prometnih i gospodarskih čimbenika,

a u svom sastavu županije imaju više gradova i općina.

Stjecanjem statusa zemlje kandidata za članstvo u Europskoj uniji te nužnosti harmonizacije propisa Republika Hrvatska prihvaća standarde Unije u svezi Prostornih jedinica za statistiku.

5.1. Stanje i potencijali Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije

Geografski prostor Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije te njihovih gradova i općina obuhvaća dio povijesnog područja Slavonije, cjelokupnu Baranju i Zapadni Srijem.

---

⁶¹ Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, Narodne novine broj 90/1992.

⁶² Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samo-upravi Narodne novine broj 33/2001, 60/2001, 129/2005, 109/2007, 125/2008.

Županijsko sjedište Osječko-baranjske županije je grad Osijek. Površina ove županije iznosi 4.155 km², a broj stanovnika koji živi na ovom području prema popisu iz 2001. godine iznosi 330.506, što daje prosječnu gustoću naseljenosti ove županije od 79,54 stanovnika po km².

Karta 1: Osječko-baranjska županija

Županijsko sjedište Vukovarsko-srijemske županije nalazi se u gradu Vukovaru. Površina ove županije iznosi 2.444 km², a broj stanovnika koji živi na ovom području prema popisu iz 2001.

godine iznosi 204.768, što daje prosječnu gustoću naseljenosti ove županije od 83.78 stanovnika po km².

Karta 2: Vukovarsko-srijemska županija

Grad je jedinica lokalne samouprave na istoj razini kao i općina te je prirodna, urbana, gospodarska i društvena cjelina. Uvjet za dobivanje statusa grada u Republici Hrvatskoj je 10 000 stalno naseljenih stanovnika. Na području istočne Hrvatske, odnosno ove dvije županije postoji 12 gradova i to:

Gradovi u Osječko-baranjskoj županiji

1. BELI MANASTIR
2. BELIŠĆE
3. DONJI MIHOLJAC

Gradovi u Vukovarsko-srijemskoj županiji

1. ILOK
2. OTOK (VINKOVCI)
3. VINKOVCI

4. ĐAKOVO
5. NAŠICE
6. OSIJEK
7. VALPOVO

4. VUKOVAR
5. ŽUPANJA

Općina je također jedinica lokalne samouprave, osnovana u pravilu za područje nekoliko naselja koja su prirodna, gospodarska i društvena cjelina, te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva. Ove dvije županije broje 61 općinu:

Općine u Osječko-baranjskoj županiji

1. ANTUNOVAC
2. BILJE
3. BIZOVAC
4. ČEMINAC
5. ČEPIN
6. DARDA
7. DONJA MOTIČINA
8. DRAŽ
9. DRENJE
10. ĐURĐENOVAC
11. ERDUT
12. ERNESTINOVO
13. FERIČANCI
14. GORJANI
15. JAGODNJAK
16. KNEŽEVI VINOGRADI
17. KOŠKA
18. LEVANJSKA VAROŠ
19. MAGADENOVAC
20. MARIJANCI
21. PETLOVAC
22. PETRIJEVCI
23. PODGORAČ
24. PODRAVSKA MOSLAVINA
25. POPOVAC
26. PUNITOVCI
27. SATNICA ĐAKOVAČKA
28. SEMELJCI
29. STRIZIVOJNA

Općine u Vukovarsko-srijemskoj županiji

1. ANDRIJAŠEVCI
2. BABINA GREDA
3. BOGDANOVCI
4. BOROVO
5. BOŠNJACI
6. CERNA
7. DRENOVCI
8. GRADIŠTE
9. GUNJA
10. IVANKOVO
11. JARMINA
12. LOVAS
13. MARKUŠICA
14. NEGOSLAVCI
15. NIJEMCI
16. NUŠTAR
17. PRIVLAKA
(VUKOVAR)
18. STARI JANKOVCI
19. STARI MIKANOVCI
20. ŠTITAR
21. TOMPOJEVCI
22. TORDINCI
23. TOVARNIK
24. TRPINJA
25. VOĐINCI
26. VRBANJA

30. ŠODOLOVCI
31. TRNAVA
32. VILJEVO
33. VIŠKOVCI
34. VLADISLAVCI
35. VUKA

5.2. Gospodarska struktura Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije

Današnja gospodarska struktura Osječko-baranjske županije je najvećim dijelom rezultat povijesnih okolnosti, tranzicije i posljedica koje je ostavio Domovinski rat.

Prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo i graditeljstvo čine okosnicu (gotovo 80%) ukupne gospodarske strukture na području ove županije (Tablica 4. Gospodarska struktura Osječko-baranjske županije).

Tablica 4:Gospodarska struktura Osječko-baranjske županije

	BDP
Ukupno	100,00
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1,4
Ribarstvo	0,1
Rudarstvo i vađenje	0,2
Prerađivačka industrija	39,0
Opskrba električnom energijom i plinom	1,3
Graditeljstvo	12,5
Trgovina na veliko i malo	27,8
Hoteli i restorani	0,3
Prijevoz, skladištenje, veze	4,6
Financijsko posredovanje	2,2
Poslovanje nekretninama i iznajmljivanje	6,4
Obrazovanje	0,2
Zdravstvo i socijalna skrb	1,0
Ostale društvene djelatnosti	3,0

Izvor: Informacije o stanju u gospodarstvu na području Osječko-baranjske županije, HGK, ožujak 2005. godine

Regionalni razvojni program kao razvojne potencijale i prednosti Osječko–baranjske županije navodi

1. Prirodne resurse, zemljišne, šumske i vodne.
2. Prometno-geografski položaj

Uz povijesne okolnosti i proces tranzicije na gospodarsku strukturu Vukovarsko-srijemske županije najveći je utjecaj ostavio Domovinski rat. Zbog izrazitih ratnih razaranja i neizravnih gospodarskih šteta većina gospodarstva pretrpila je znatne štete.

Trgovina na veliko i malo, prerađivačka industrija i poljoprivreda, lov i šumarstvo okosnica su gospodarstva i čine preko 80% ukupne gospodarske strukture na području Vukovarsko-srijemske županije (Tablica 5. Gospodarska struktura Vukovarsko-srijemske županije).

Tablica 5: Gospodarska struktura Vukovarsko-srijemske županije

	BDP
Poljoprivreda, lov, šumarstvo	15,8%
Ribarstvo	-
Rudarstvo i vađenje	-
Prerađivačka industrija	21,3%
Opskrba električnom energijom i plinom	3,3%
Graditeljstvo	7,7%
Trgovina na veliko i malo	43,9%
Hoteli i restorani	0,8%
Prijevoz, skladištenje, veze	2,5%
Financijsko posredovanje	0,6%
Poslovanje nekretninama i iznajmljivanje	2,1%
Obrazovanje	0,2%
Zdravstvena i socijalna skrb	0,7%
Ostale društvene djelatnosti	1,1%
UKUPNO	100%

Izvor: Fina, Hrvatska gospodarska komora

Glavni prirodni resursi Vukovarsko-srijemske županije predstavljaju ujedno i konkurentne prednosti ove županije, a čine ih:⁶³

- visokokvalitetno poljoprivredno zemljište,
- bogata šumska područja,

⁶³ Županijska razvojna strategija Vukovarsko-srijemske županije za 2007-2013.str. 14.

- izvori vode (rijeke, izvori termalne vode),
- nalazišta nafte i plina,
- nalazišta gline, šljunka i pijeska,
- zemljopisni položaj,
- klima.

5.2.1. Otežavajući elementi razvoja

Kao glavni elementi i problemi razvoja u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji identificirani su:

- miniranost zemljišta,
- obrazovna struktura,
- demografska struktura stanovništva te,
- ostali otežavajući elementi razvoja.

5.2.1.1. Miniranost zemljišta i njegov utjecaj na razvoj

Kao neposredna posljedica ratnih djelovanja 90-ih godina 20. stoljeća ostao je problem miniranosti.

Ova činjenica je identificirana kao jedan od osnovnih problema i prepreka daljnjem razvoju i prosperitetu u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji. Razlog tomu je što su minske zagađene površine koje čine poljoprivredno zemljište, šume, livade i pašnjaci najzastupljenija kategorija zemljišta u obje županije.

Prema podacima Hrvatskog centra za razminiranje⁶⁴ koji su temeljeni na dostupnim zapisnicima najveći broj minsko-eksplozivnih sredstva imaju Osječko-baranjska (35.128) i Vukovarsko-srijemska županija (26.505) što čini gotovo 54% (61.633) svih mina postavljenih u Republici Hrvatskoj.

---

⁶⁴ Protuminsko djelovanje u Republici Hrvatskoj, Hrvatski centar za razminiranje, Sisak, 2008. str. 5.

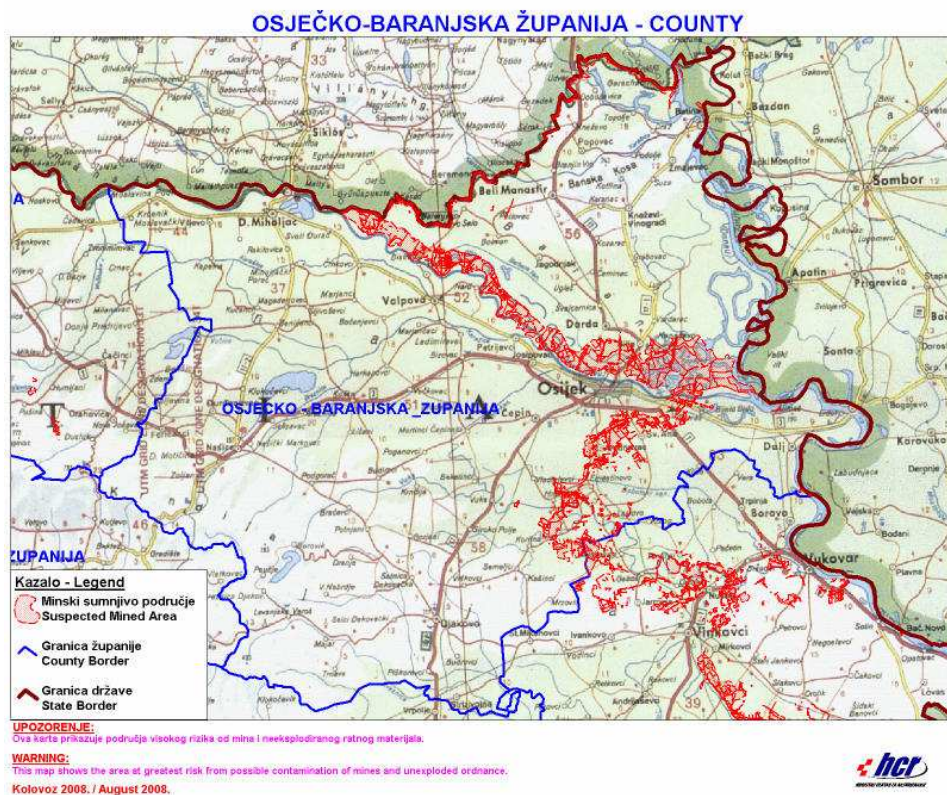

Minski sumnjive površine podijeljene su prema namjeni površina i to:

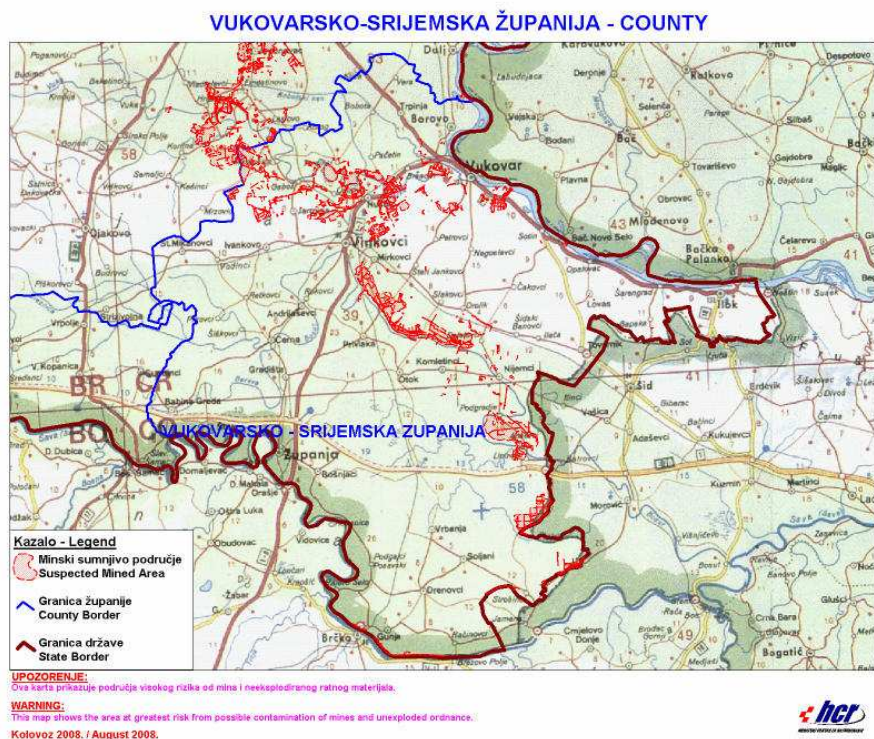
- kuće i okućnice
- infrastrukturni objekti
- poljoprivredne površine
- šume, protupožarni putevi i prosjeci
- livade i pašnjaci
- makija i krš
- ostalo.

Namjena površina je osnovica za utvrđivanje prioriteta razminiravanja. Značaj geografske prepreke koji ovaj otežavajući element ima moguće je uočiti i na priloženim kartama (Karta 3. Minirane površine u Osječko-baranjskoj županiji i 4. Minirane površine u Vukovarsko-srijemskoj županiji) koje pokazuju kako minski sumnjivo područje dijele obje županije po pola, a slijede bivšu crtu razdvajanja, koja se proteže kroz vodne tokove rijeke Drave i Vuke, velike poljoprivredne površine, te veliko šumsko područje spačvanskih šuma.

Karta 3: Minirane površine u Osječko-baranjskoj županiji

Karta 4: Minirane površine u Vukovarsko-srijemskoj županiji

5.2.1.2. Obrazovna struktura

Ograničavajući činitelj na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije je i niska obrazovna struktura koju je potrebno mijenjati novim programima i bitno drugačijim pristupom.

5.2.1.3. Demografska struktura stanovništva

Demografsku sliku Osječko-baranjske i Vukovarsko srijemske županije obilježava rastuća staračka struktura stanovništva. Uz povećanu staračku strukturu stanovništva moguće je uočiti i proces koncentracije koji se odvija prema većim gradovima i naseljima, odnosno depopulacija širokih ruralnih područja.

5.2.1.4. Ostali otežavajući elementi razvoja

Ostali otežavajući elementi razvoja su usitnjenost, neorganiziranost i nekonkurentnost gospodarstva, neodgovarajuća razvijenost cestovnog i željezničkog prometa.

5.3. Usklađenost nacionalnih strategija razvoja i razvojnih planova Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije

Prema odlukama Vlade Republike Hrvatske, a kako bi se pristupilo što brže usklađivanju nacionalnih strategija s europskim, svaka županija morala je izraditi, donijeti i usvojiti vlastiti regionalni operativni program (ROP). Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska županija među prvima su donijele vlastite smjernice razvoja i uskladili su ROP-ove s nacionalnom strategijom razvoja Republike Hrvatske.

5.3.1. Ciljevi regionalnih operativnih programa 2006. – 2013.

Iz deklariranih dugoročnih ciljeva obje županije koji se nalaze u nastavku moguće je uočiti da su zajednički zacrtani pravci razvoja stavljeni na poljoprivredu kao osnovnu gospodarsku granu, turizam, obrazovanje i stručno osposobljavanje kadrova.

Ciljevi dugoročnog razvoja Osječko-baranjske županije⁶⁵

1. na načelima održivog razvoja poticati razvoj gospodarstva uz naglasak na poljoprivredi, industriji, turizmu, uslužnim djelatnostima, te ruralnom prostoru uz razvoj prometne povezanosti kako na području cijele Županije tako i s užim i širim okruženjem,

---

⁶⁵ Regionalni operativni program Osječko-baranjske županije 2006. – 2013., str. 80.

2. izgradnja ljudskih potencijala u skladu s globalizacijskim izazovima, kroz obrazovanje i zapošljavanje, a prema potrebama županijskoga gospodarstva i društva,
3. razvoj društva temeljenog na materijalnom blagostanju i društvenoj pravdi te uravnotežen razvoj socijalne, komunalne i društvene infrastrukture.

Ciljevi dugoročnog razvoja Vukovarsko-srijemske županije⁶⁶

1. stvaranje pretpostavki za razvoj konkurentnog i održivog gospodarstva uz zaštitu okoliša,
2. stvaranje obrazovnog sustava koji će odgovarati tržišnim potrebama županije,
3. unapređenje kvalitete života, razvoj turizma i starih zanata te očuvanje kulturne baštine Vukovarsko-srijemske županije s pripadajućim prioritetima i mjerama.

Vukovarsko-srijemska županija evoluirala je i usvojila slijedeću fazu nadogradnje regionalnog operativnog programa u županijsku razvojnu strategiju. Županijska razvojna strategija Vukovarsko-srijemske županije je dokument od općeg razvojnog značaja i pokriva sve aspekte ekonomskog i društvenog života u županiji.

---

⁶⁶ Županijska razvojna strategija Vukovarsko-srijemske županije za 2007-2013., str. 5.

6. Načini /modeli/ osiguranja financijskih sredstava namijenjenih regionalnom razvoju

Javni prihodi su sredstva (novčana) kojima država odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave zadovoljava javne potrebe iz svoje nadležnosti. Razvoj javnih prihoda usko je vezan uz razvoj države, oblik društvenog uređenja i gospodarski razvoj. Kroz povijest se kretao od naturalnih u prvobitnoj zajednici do današnjih novčanih javnih prihoda.

Osnovne karakteristike javnih prihoda su:⁶⁷

- ubiru se u novcu,
- ubiru se periodično,
- ubiru se iz prihoda, dohotka i iznimno iz imovine,
- služe za podmirenje javnih potreba.

6.1. Kriteriji podjele javnih prihoda

Javne prihode kojima država, odnosno jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave zadovoljavaju svoje potrebe moguće je podijeliti prema više kriterija i to

6.1.1. Javni prihodi prema vremenu pritjecanja

Prema vremenu pritjecanja javnih prihoda moguće je razlikovati redovite i izvanredne javne prihode.

6.1.1.1. Redoviti javni prihodi

Redovite javne prihode karakterizira vremenska dimenzija njihova ubiranja koja se očituje u njihovoj obnovljivosti i stalnom vremenu njihova ubiranja (različiti oblici poreza).

---

⁶⁷ Jelčić, B.: Javne financije, RRIF, Zagreb, 2001. str 27.

6.1.1.2. Izvanredni javni prihodi

Izvanredne javne prihode obilježava njihova nestalnost i uvođenje u vremenima povećanih javnih potreba. U njih je moguće ubrojiti razne oblike izvanrednih poreza i razni oblika javnih zajmova.

6.1.2. Javni prihodi prema načinu stjecanja prava na prihode

Prema načinu stjecanja prava na javne prihode moguće je razlikovati izvorne ili originarne i izvedene ili derivativne kategorije javnih prihoda.

6.1.2.1. Izvorni ili originarni javni prihodi

Izvorne ili originarne javne prihode čine prihodi koje fiskalna vlast ubire na osnovu svoje gospodarske aktivnosti.

6.1.2.2. Izvedeni ili derivativni javni prihodi

Kategoriju izvedenih ili derivativnih prihoda čine prihodi koje država ubire/prikuplja na temelju svog suvereniteta iz prihoda odnosno dohotka i imovine pravnih i fizičkih osoba.

6.1.3. Javni prihodi prema karakteru vlasti u odnosima u kojima se kao jedan subjekt pojavljuje država, a kao drugi fizička ili pravna osoba

Javne prihode prema karakteru vlasti u kojima se kao jedan subjekt pojavljuje država, a kao drugi fizička ili pravna osoba moguće je podijeliti se na privatnopravne i javnopravne.

6.1.3.1. Privatnopravni javni prihodi

Privatnopravne javne prihode čine prihodi koje država ostvaruje gospodarskom aktivnošću temeljenom na vlasništvu. Primjeri privatnopravnih javnih prihoda su prihodi javnih poduzeća i prihodi od državne imovine

6.1.3.2. Javnopravni javni prihodi

Obilježje kategorije javnopravnih javnih prihoda je zakonska pozicija i status države nad fizičkim i pravnim osobama, odnosno mogućnost propisivanja i nametanja plaćanja. U njih je moguće ubrojiti razne poreze, doprinose i pristojbe.

6.1.4. Javni prihodi prema subjektu od kojih se prihodi ubiru

Prema subjektu od kojih se prihodi ubiru moguće je razlikovati prihode od fizičkih i pravnih osoba.

6.1.4.1. Prihodi od fizičkih osoba

Javne prihode od fizičkih osoba čine prihodi od njihovog dohotka i/ili imovine i plaćaju ih sve osobe koje obavljaju neki oblik djelatnosti ili su vlasnici imovine na temelju koje su dužni plaćati različite zakonski propisane dažbine od strane države .

6.1.4.2. Prihodi od pravnih osoba

Javni prihodi koje država ubire od pravnih osoba su uglavnom prihodi od gospodarskih subjekata

6.1.5. Javni prihodi prema financijskoj autonomiji i financijskom suverenitetu

Prema financijskoj autonomiji i financijskom suverenitetu prihode je moguće podijeliti na prihode širih i užih teritorijalnih jedinica.

6.1.5.1. Prihodi širih teritorijalnih jedinica

Karakteristika javnih prihoda širih teritorijalnih jedinica je propisivanje i njihovo ubiranje na teritoriju čitave države ili pojedine regije.

6.1.5.2. Prihodi užih teritorijalnih jedinica

Osnov prikupljanja ove kategorije javnih prihoda je financijska decentralizacija. Njih propisuje i prikuplja isključivo lokalna vlast.

6.2. Povratni oblici financiranja (kredit, zajmovi)

Među povratne oblike financiranja regionalnog razvoja moguće je ubrojiti kredite i zajmove.

Kredit⁶⁸ (lat.creditum) je ustupanje određene novčane svote od strane financijskih organizacija, kao kreditora (vjerovnika, zajmodavca) nekoj osobi (dužniku, debitoru, zajmoprimcu) uz obvezu da mu ih vrati u dogovorenom roku i plati pripadajuću kamatu.

Najvažnija razlika između zajma i kredita sadržana je u činjenici da zajmodavac može biti svaka fizička ili pravna osoba, dok kredit može dati samo banka. Druga ugovorna strana (kod zajma je to zajmoprimac a kod kredita korisnik kredita) može biti svaka pravna ili fizička osoba.

6.3. Nepovratni oblici financiranja

Specifičnost nepovratnih oblika financiranja je njihova dobrovoljnost bez traženja izravne naknade. U nepovratne oblike financiranja moguće je ubrojiti subvencije, darovnice i donacije.

6.3.1. Subvencije

Sve države koriste model subvencija kao oblik državnog intervencionizma, pa tako i Europska unija, djelujući time na

---

⁶⁸ Baletić, Z (ur): Ekonomski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Masmedia Zagreb,1995., str. 432.

izravan ili neizravan način na gospodarstvo. Subvenciju⁶⁹ je moguće definirati kao bespovratnu državnu pomoć proizvođačima ili potrošačima za koju država ne prima nikakvu protunaknadu, ali je uvjetovana posebnom vrstom djelatnosti ili ponašanja primatelja.

Visina i kategorija državnih subvencija Republike Hrvatske dana je u Tablici 6. Visina državnih subvencija danih javnom i privatnom sektoru u Republici Hrvatskoj:

Tablica 6: Visina državnih subvencija danih javnom i privatnom sektoru u Republici Hrvatskoj

u tisućama HRK	2004	2005	2006	2007
Trgovačkim društvima u javnom sektoru	2.783.462	2.784.825	2.692.785	2.827.516
Trgovačkim društvima izvan javnog sektora	2.184.606	2.463.919	2.978.004	3.190.243
UKUPNO	4.968.068	5.248.744	5.670.789	6.017.759

Izvor: Ministarstvo financija

6.3.2. Darovnice

Darovnica kao oblik gospodarske i financijske pomoći obuhvaća tekuće i/ili kapitalne prijenose koje proračuni i proračunski korisnici dobiju isključivo od stranih vlada i međunarodnih organizacija. Takva sredstva imaju isključivo namjensku svrhu te se troše kroz razne oblike projekata.

---

⁶⁹ www.ijf.hr/pojmovnik.

6.3.3. Donacije

Donacija je davanje u novcu, stvarima ili uslugama bez očekivane ili ugovorene protuusluge. Donacije prema karakteru osoba koja ih donira moguće je podijeliti na dvije kategorije

- donacije fizičkih osoba,
- donacije pravnih osoba.

Kategorije donatora pravnih osoba uključuje uglavnom trgovačka društva iz gospodarstva.

Sredstva zaklada i fundacija s obzirom na svoj karakter (bespovratna sredstva) velikim dijelom imaju osobine donacija.

7. Sredstva zaklada i fundacija kao izvori financiranja u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji

Unatoč činjenici slabije zastupljenosti sredstava zaklada i fundacija u financiranju regionalnog razvoja ovaj oblik financiranja često u kombinaciji s ostalima može biti relativno atraktivan izvor upravo zbog niza svojih specifičnosti i prednosti.

7.1. Razvoj zakladništva i filantropije

Filantropija⁷⁰ je specifičan oblik pomaganja i financiranja projekata kojima fizičke ili pravne osobe pomažu općedruštveno korisne projekte i pojedince u potrebi. Njemačku i Sjedinjene američke države možemo identificirati kao zemlje u kojima se počeo razvijati ovakav oblik i vid financijske pomoći.

U novije vrijeme u tranzicijskim zemljama se sve više uz podršku inozemnih donatora, osnivaju zaklade lokalnih zajednica. One se drže prikladnim okvirom mobilizacije lokalnih resursa i izvorom sredstava za poticanje razvitka.

7.2. Tipovi zaklada⁷¹

Zaklade kao neovisno osnovane neprofitne organizacije s vlastitim izvorom sredstava moguće je podijeliti u nekoliko tipova. Prema metodologiji koju je izradio Europski fondacijski centar (EFC) zaklade mogu biti:

1. nezavisne zaklade,
2. korporativne zaklade,
3. vladine zaklade
4. zaklade lokalnih zajednica.

---

⁷⁰ grč. philos –prijatelj + ánthrōpos - čovjek – čovjekoljublje; ljubav k čovječanstvu; dobrotvornost, dobrohotnost – Klaić, B.: Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb, 1989., str. 426.

⁷¹ http://www.zaklade.info/default.asp?qID=sto_su_zaklade&eID=tipovi

Pri uspostavljanju tipologije EFC se vodio sa slijedeća tri kriterija:

1. gdje je izvor financijskih sredstava zaklade,
2. tko donosi odluke,
3. kako zaklada raspolaže financijskim sredstvima.

7.2.1. Nezavisne zaklade

Nezavisne zaklade najčešći su primjer zaklada. U ovu kategoriju ubrajaju se sve zaklade koje nisu osnovane niti se većinski financiraju od strane jedne tvrtke ili državnog tijela.

7.2.2. Vladine zaklade

U kategoriju vladinih zaklada ubrajaju se sve zaklade koje su osnovale lokalne (općinske /gradske /županijske) ili nacionalne vlasti ili institucije pod ingerencijom vlasti. Osnovna im je imovina također dodijeljena iz proračunskih sredstava i obično se godišnje u zakladu uplaćuju određena sredstva te su često osnovane po posebnim zakonima.

7.2.3. Korporativne zaklade

U kategoriju korporativnih zaklada ulaze sve zaklade koje osniva, donira i vodi jedna tvrtka ili korporacija. Iako ima slučajeva da ovakav tip zaklade prikuplja sredstva iz drugih izvora, bitno je naglasiti da uvijek ovisi o početnom kapitalu koji je uložila tvrtka ili o redovitim donacijama koje ista uplaćuje. Nerijetko je slučaj da se ciljevi zaklade povezuju sa samim poslovanjem tvrtke i područjem kojim se ona bavi.

Iako je takav tip zaklada danas uobičajen u razvijenijim zemljama, u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno zastupljen i prepoznat oblik pomoći lokalnoj zajednici.

7.2.4. Zaklade lokalnih zajednica

Zaklade lokalnih zajednica, kao poseban model zaklada, pojavljuju se u Sjedinjenim američkim državama, a nešto kasnije i u Velikoj Britaniji kao rezultat krize socijalne države u tim zemljama.

Ideja zaklade lokalne zajednice je prikupljanje sredstava i njihovo usmjeravanje u aktivnosti civilnih inicijativa s ciljem poboljšanja kvalitete života u lokalnim zajednicama. S obzirom da se taj model pokazao vrlo uspješnim u anglosaksonskim zemljama, 80-ih i 90-ih godina 20. stoljeća zaklade lokalnih zajednica počinju se osnivati i u ostalim zemljama u svijetu.

7.3. Zaklade i fundacije u Republici Hrvatskoj

Počeci zakladništva u Hrvatskoj povezani su uz Crkvu. U 15. i 16. stoljeću aktivne su misne i stipendijske zaklade. Početkom 20. stoljeća u Hrvatskoj su bile aktivne brojne zaklade sa stipendijskom svrhom, a prije Drugog svjetskog rata u razvijenijim dijelovima Hrvatske djelovale su brojne zaklade s programima koji su davali doprinos rješavanju tada važnih društvenih problema. Socijalizam uz svoja specifična obilježja (totalnu kontrolu države) donio je teška vremena te one nestaju i bivaju ugašene.

Razvoj ovog specifičnog oblika i načina financiranja tj. unapređenja kvalitete života na lokalnoj razini u Republici Hrvatskoj zakonski je uređen 1995. godine donošenjem Zakona o zakladama i fundacijama.

7.3.1. Zaklade

Sukladno Zakonu o zakladama i fundacijama „zaklada“⁷² je imovina namijenjena da sama, odnosno prihodima što ih stječe, trajno služi ostvarivanju neke općekorisne ili dobrotvorne svrhe“. Osnivač joj može biti domaća ili strana fizička ili pravna osoba.

---

⁷² Zakon o zakladama i fundacijama Narodne novine broj 36/1995, 64/2001, čl. 2.

Općekorisna svrha je ona koja općenito unapređuje⁷³

1. kulturnu,
2. prosvjetnu,
3. znanstvenu,
4. duhovnu,
5. čudorednu,
6. športsku,
7. zdravstvenu,
8. ekološku,
9. drugu društvenu djelatnost, odnosno svrhu ili općenito materijalno stanje društva.

Dobrotvorna svrha je ona koja pruža potporu osobama kojima je potrebna pomoć.

Imovinu zaklade čini i imovina koju zaklada stekne gospodarskim iskorištavanjem svoje imovine (npr. zakupnina, najamnina, kamate, dividende, prihodi od autorskih prava, patenata, licenci i sl., prihodi od poljodjelskog, šumskog i drugog zemljišta), te prilozi i sredstava ostvarena donacijama i sl. Radi stjecanja i prikupljanja imovine zaklada može organizirati određene aktivnosti (dobrotvorne priredbe, prigodnu lutriju, izradu i prodaju prigodnih tiskovina, amblema, znački, i sl.).

Imovina zaklade može se nalaziti i u inozemstvu.

Sukladno registru koji se vodi pri Državnom uredu za upravu u Republici Hrvatskoj⁷⁴ zaklade je moguće promatrati sa aspekta njihova nastanka, svrhe, sjedišta i područja djelovanja.

Ukupan broj zaklada koje djeluju na području Republike Hrvatske je 135 (stanje prosinac 2008.). U razdoblju od 1995. (godine usvajanja Zakona o zakladama i fundacijama) do 2008. godine nije moguće uočiti određene pravilnosti u smislu tendencija povećanja ili smanjenja njihovoga broja. Broj zaklada u navedenom razdoblju po godinama osnivanja varira od najnižeg 1 u 1995. godini do 21 u

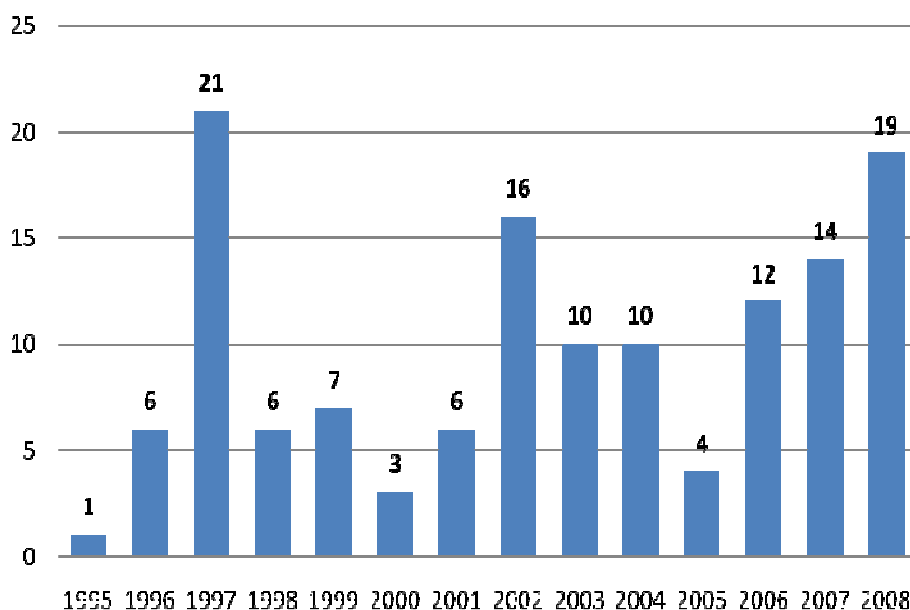
---

⁷³ Ibidem.

⁷⁴ www.uprava.hr

1997. godini. (Grafikon 2. Kretanje broja novoosnovanih zaklada po godinama).

Grafikon 2: Kretanje broja novoosnovanih zaklada po godinama

Izvor: Registar zaklada

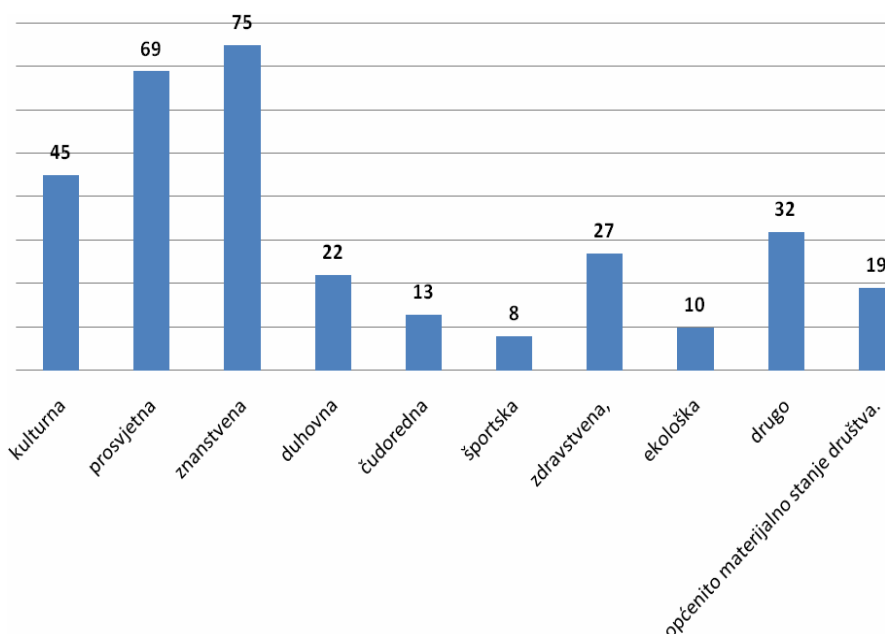
Promatrajući zaklade prema svrsi njihova djelovanja moguće je uočiti da su najzastupljenije zaklade orijentirane prema znanstvenom (75 zaklada), prosvjetnom (69 zaklada) i kulturnom (45 zaklada) aspektu društva⁷⁵. (Grafikon 3. Zaklade prema svrsi djelovanja).

---

⁷⁵ Zakonodavac omogućava registraciju zaklada prema svim svrhama djelovanja. No većina zaklada su vezana za određena područja aktivnosti.

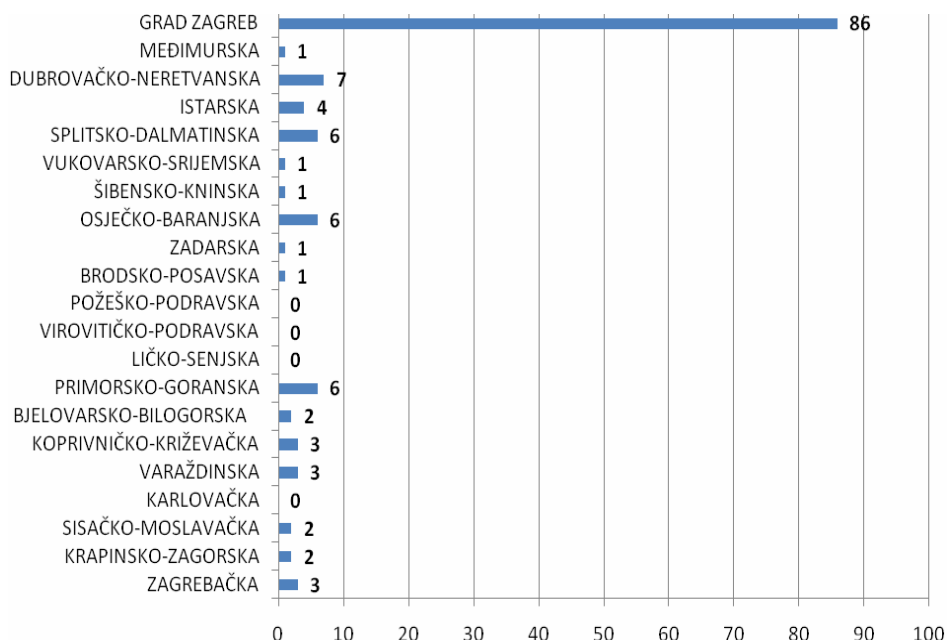

Grafikon 3: Zaklade prema svrsi djelovanja

Prema sjedištu zaklada najviše ih je osnovano u gradu Zagrebu (82 zaklade), slijede Dubrovačko-neretvanska županija (sa 7 zaklada), te Splitsko-dalmatinska, Osječko-baranjska i Primorsko-goranska županija (svaka po 6 zaklada). S obzirom da je grad Zagreb najrazvijenije gospodarsko područje u Republici Hrvatskoj razumljivo je da je i najveći broj registriranih zaklada upravo na tom području. U slučaju ostalih županija osim Primorsko-goranske županije ovaj „uzrok“ ne bi mogao biti presudan za njihovo osnivanje (Grafikon 4. Broj zaklada po županijama).

Grafikon 4: Broj zaklada po županijama

7.3.1.1. Financiranje državnih zaklada u Republici Hrvatskoj putem državnog proračuna

Republika Hrvatska svojim financijskim sredstvima financira i potiče zaklade u državnom vlasništvu⁷⁶. Svrha ovih zaklada je uglavnom poticanje znanstvene djelatnosti. Iako donirana sredstva nemaju nekakav veliki značaj, s obzirom na svoju visinu, zadnjih godina uočava se uzlazni trend povećanja financijskih sredstava namijenjenih za tu svrhu. (Tablica 7. Visina financijskih sredstava iz državnog proračuna namijenjenih državnim zakladama).

---

⁷⁶ Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Zaklada „Hrvatska za djecu“, Nacionalna zaklada za znanost, visoku naobrazbu i tehnologijski razvitak, Nacionalna zaklada za potporu učeničkog/studentskog standarda, Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Tablica 7: Visina financijskih sredstava iz državnog proračuna namijenjenih državnim zakladama

2005	2006	2007	2008	2009
14.044.520	14.444.520	20.279.436	53.321.937	64.214.511

Izvor: Državni proračuni za 2005., 2006., 2007., 2008. i 2009. godinu

7.3.2. Fundacije

Fundacija⁷⁷ je imovina namijenjena da u određenom vremenskom razdoblju služi ostvarivanju neke općekorisne ili dobrotvorne svrhe. Osnivač fundacije isto kao i kod zaklada može biti domaća ili strana fizička ili pravna osoba. Zakonodavac također na isti način definira općekorisnu i dobrotvornu svrhu osnivanja fundacija kao i kod zaklada.

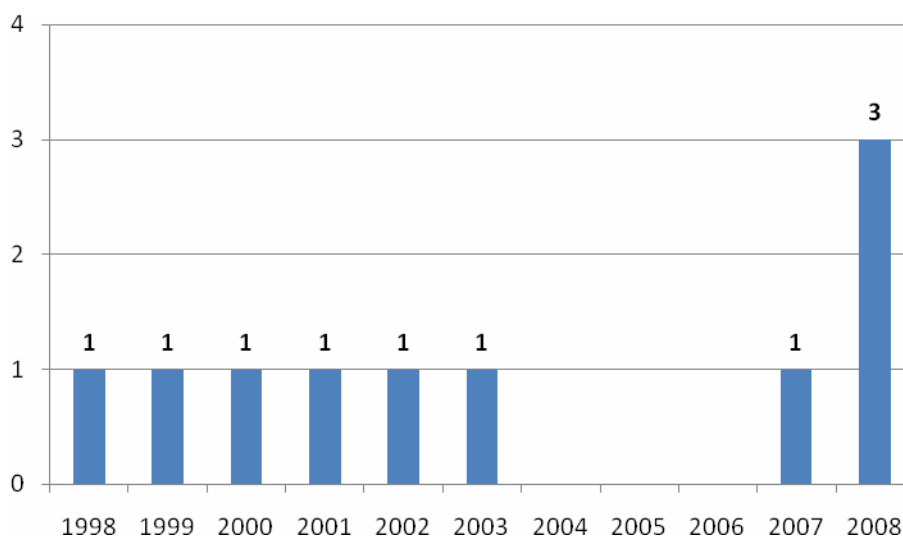
Mali broj fundacija koje djeluju na području Republike Hrvatske, trenutno njih 10 (stanje prosinac 2008.), moguće je tražiti i u njihovom ograničenom vremenskom trajanju od maksimalno pet godina.

---

⁷⁷ Zakon o zakladama i fundacijama Narodne novine broj 36/1995, 64/2001, čl. 2.

U vremenskom razdoblju od 1998. (prve godine registracije jedne fundacije) do 2008. godine moguće je uočiti da se u prvih šest godina godišnje osniva po jedna fundacija, zatim slijede tri godine bez ijedne osnovane fundacije da bi slijedila registracija jedne fundacije te porast slijedeće godine na tri fundacije (Grafikon 5. Kretanje broja novoosnovanih fundacija po godinama).

Grafikon 5: Kretanje broja novoosnovanih fundacija po godinama

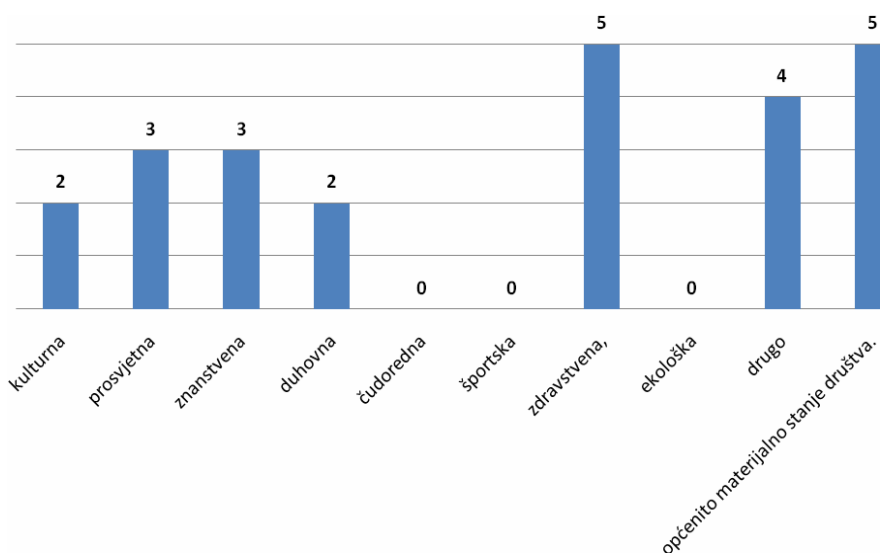

Promatrajući fundacije prema svrsi njihova djelovanja moguće je uočiti da su najzastupljenije fundacije orijentirane prema poboljšanju zdravstvenog i opće materijalnog stanja društva (5 fundacija), slijede fundacije čija je svrha neko drugo djelovanje (4 fundacije) te kulturnom i prosvjetnom (3 fundacije) aspektu društva⁷⁸. (Grafikon 6. Fundacije prema svrsi djelovanja).

---

⁷⁸ Zakonodavac omogućava registraciju fundacija prema svim svrhama djelovanja. No većina fundacija su vezana za određena područja djelovanja.

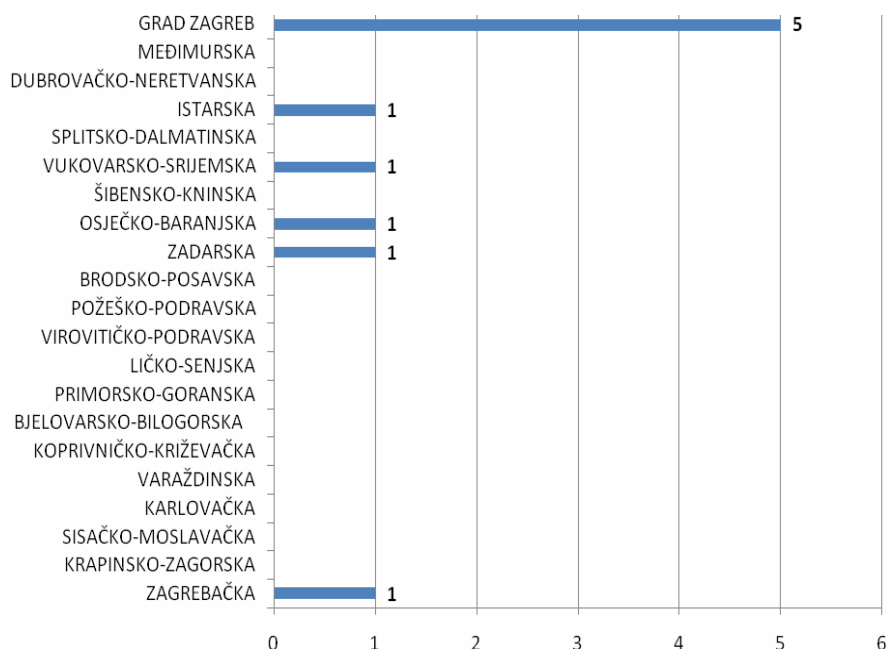
Grafikon 6: Fundacije prema svrsi djelovanja

Prema njihovom sjedištu, najviše fundacija je osnovano, odnosno ima sjedište u gradu Zagrebu (5 zaklada), slijede Istarska, Vukovarsko-srijemska, Osječko-baranjska, Zadarska te Zagrebačka županija sa (1 fundacijom).

Kao i kod zaklada moguće je uočiti da je grad Zagreb kao najrazvijenije gospodarsko područje u Republici Hrvatskoj razumljivo i najveće sjedište fundacija (50% od ukupnog broja fundacija na području Republike Hrvatske). (Grafikon 7. Broj fundacija po županijama).

Grafikon 7: Broj fundacija po županijama

Nerazvijenost ovog oblika nepovratnog financiranja u funkciji poticanja razvoja pojedinog segmenta društva u Republici Hrvatskoj moguće je tražiti u slaboj razvijenosti svijesti, odgovornosti i informiranosti, ali i vjerovanju da se više može postići drugim oblicima socijalno odgovornog ponašanja (donacijama i sponzorstvima), budući da je rad zaklade ograničen na samo pojedine društvene skupine.

Postupno dodatni porezni poticaji i olakšice kao jedan od motiva potiču mnoge fizičke i pravne osobe na osnivanje zaklada i fundacija kako bi kroz njih poboljšali kvalitetu življenja u svojoj lokalnoj zajednici u kojoj žive i rade.

Porezne olakšice odnosno porezno priznati rashodi koji se mogu u tu svrhu donirati u Republici Hrvatskoj iznose do 2% ukupnih godišnjih prihoda.

POPIS LITERATRE

1. Baletić, Z (ur): Ekonomski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Masmedia Zagreb, 1995.
2. Bogunović, A.: Regionalna ekonomika Narodne novine, Zagreb. 1991.
3. Canaleta, C. G., Gárate, M. R., Arzoz, P. P.: Structural Change, Infrastructure and Convergence in the Regions of the European Union, European Urban and Regional Studies, 2002
4. European Commission (2004): National Sustainable Development Strategies in the European Union. A first analysis by the European Commission
(http://ec.europa.eu/sustainable/docs/sustainable_development_strategies.pdf, Annex:
http://ec.europa.eu/sustainable/docs/annex_sustainable_development_strategies.pdf)
5. European Commission (2005): Sustainable Development Indicators to monitor the implementation of the EU Sustainable Development Strategy (communication from Mr. Almunia to the Members of the Commission)
(<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/url/ITEM/FDD01F0D4D7B2803E0340000BEA92FB0>)
6. European Council (2006): Renewed EU Sustainable Development Strategy
(http://ec.europa.eu/sustainable/docs/renewed_eu_sds_en.pdf)
7. European Regional and Urban Statistics Reference Guide 2008, Europe in figures, Eurostat yearbook 2006-07

8. Eurostat (2004): EU Member State experiences with sustainable development indicators
(http://epp.EUROSTAT.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-AU-04-001/EN/KS-AU-04-001-EN.PDF)
9. Hass, J.L., Brunvoll, F., Hoie, H. (2003): Overview of Sustainable Development
10. Indicators used by national and international agencies. OECD Statistics Working Paper 2002/2
([http://www.oilis.oecd.org/oilis/2002doc.nsf/43bb6130e5e86e5fc12569fa005d004c/1732e4820afb91c0c1256c28002f52d5/\\$FILE/JT00143033.PDF](http://www.oilis.oecd.org/oilis/2002doc.nsf/43bb6130e5e86e5fc12569fa005d004c/1732e4820afb91c0c1256c28002f52d5/$FILE/JT00143033.PDF))
11. Jelčić, B.: Javne financije, RRIF, Zagreb, 2001
12. Kriteriji za financiranje razvojnih programa, Narodne novine broj 100/2002
13. Matić, B., Serdarušić, H. Modeli financiranja regionalnog razvitka Istočne Hrvatske, u: Financiranje razvoja i restrukturiranje gospodarstva, Novak, B., Matić, B., Marković, B.(ur), Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek 2007. str 45.-71.
14. Merger Treaty OJ 152 of 13.07.1967
15. Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji Narodne novine, 37/2004
16. Odluka o karti regionalnih potpora, Narodne novine 52/2008
17. Odluka o objavljivanju pravila o regionalnim potporama, Narodne novine 58/2008
18. Protuminsko djelovanje u Republici Hrvatskoj, Hrvatski centar za razminiravanje, Sisak, 2008.
19. Regionalni operativni program Osječko-baranjska županija 2006.-2013.

20. Regionalni operativni program Vukovarsko-srijemske županije 2006.- 2013.
21. Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb, 1989.
22. Single European Act OJ L 169 of 29.06.1987
23. Smjernice o nacionalnim regionalnim potporama za 2007. – 2013. Official Journal of the European Union C 54/2006
24. Treaty amending Certain Budgetary Provisions OJ L 2 of 02.01.1971
25. Treaty amending Certain Financial Provisions OJ L 359 of 31.12.1977
26. Treaty establishing a Constitution for Europe OJ C 310 of 16.12.2004
27. Treaty establishing the European Economic Community (EEC) Not published
28. Treaty of Accession of Austria, Finland and Sweden OJ C 241 of 29.08.1994
29. Treaty of Accession of Bulgaria and Romania OJ L 157 of 21.06.2005
30. Treaty of Accession of Greece OJ L 291 of 19.11.1979
31. Treaty of Accession of Spain and Portugal OJ L 302 of 15.11.1985
32. Treaty of Accession of the ten new Member States OJ L 236 of 23.09.2003
33. Treaty of Accession of the United Kingdom, Ireland and Denmark OJ L 73 of 27.03.1972
34. Treaty of Amsterdam OJ C 340 of 10.11.1997
35. Treaty of Nice OJ C 80 of 10.03.2001
36. Treaty on European Union (Maastricht Treaty) OJ C 191 of 29.07.1992
37. Treaty on Greenland OJ L 29 of 01.02.1985

38. Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine broj 41/2004, 55/2001, 129/2005)
39. Zakon o brdsko-planinskim područjima (Narodne novine broj 12/2002, 32/2002, 117/2003)
40. Zakon o državnim potporama (Narodne novine broj 47/2003, 140/2005)
41. Zakon o državnim potporama, Narodne novine 140/2005
42. Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (Narodne novine broj 87/2002, 117/2003, 82/2004, 12/2005, 85/2006, 141/2006)
43. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine broj 117/1993, 33/2001, 73/2000, 59/2001, 107/2001, 117/2001, 150/2002)
44. Zakon o fondu za regionalni razvoj (Narodne novine broj 107/2001)
45. Zakon o Gradu Zagrebu (Narodne novine broj 62/2001)
46. Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine broj 33/2001, 45/2003)
47. Zakon o izvršavanju državnog proračuna za pojedinu godinu (Narodne novine broj 28/1994, 98/1994, 9/1996, 111/1996, 141/1997, 167/1998, 116/2001, 154/2002, 31/2004, 89/2005, 83/2006, 78/2007)
48. Zakon o koncesijama (Narodne novine broj 125/2008)
49. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine broj 33/2001, 60/2001)
50. Zakon o obnovi i razvoju Grada Vukovara (Narodne novine broj 44/2001, 90/2005)
51. Zakon o otocima (Narodne novine broj 34/1999, 149/1999, 32/2002, 33/2006)

52. Zakon o područjima od posebne državne skrbi (Narodne novine broj 26/2003, 42/2005, 92/2005)
53. Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine broj 10/1997, 124/1997, 68/1998, 22/1999, 128/1999, 44/2000, 129/2000, 92/2001, 79/2002, 83/2002, 25/2003, 107/2003, 86/2006)
54. Zakon o poljoprivredi (Narodne novine broj 66/2001, 83/2002)
55. Zakon o porezu na dobit (Narodne novine broj 127/2000, 163/2003, 177/2004)
56. Zakon o porezu na dohodak (Narodne novine broj 177/2004, 73/2008)
57. Zakon o poticanju ulaganja (Narodne novine broj 73/2000, 138/2006)
58. Zakon o proračunu (Narodne novine broj 96/2003)
59. Zakon o prostornom planiranju (Narodne novine broj 30/1994, 68/1998, 35/1999, 61/2000, 32/2002)
60. Zakon o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine broj 76/2007)
61. Zakon o zakladama i fondacijama Narodne novine broj 36/1995, 64/2001
62. Županijska razvojna strategija Vukovarsko-srijemske županije za 2007-2013
63. <http://foundationcenter.org/>
64. www.cof.org/
65. www.efc.be/
66. www.nefic.org/
67. www.ijf.hr
68. www.mfin.hr
69. www.nn.hr
70. www.uprava.hr
71. www.zaklade.info